

Kwaliteitswinst én -verlies voor dagbladredacties

Geplaatst: augustus 2008. Laatste wijziging: juni 2011

Dagbladredacties in de Verenigde Staten veranderen snel van samenstelling en in werkwijze. Ze worden kleiner en zien oudere journalisten in hoog tempo vertrekken, terwijl een jongere lichter enthousiast aan de slag gaat met multimedia.

Hoofdredacties zien vooral positieve kanten aan de multimedijournalistiek, al denken ze zelf in de praktijk nog vooral vanuit de papieren krant. Ze geven toe dat hun redacties op het vlak van kennis, ervaring en zorgvuldigheid kwaliteitsverlies hebben geleden, maar vinden in meerderheid dat hun nieuwsproduct er de afgelopen drie jaar op vooruit is gegaan.

Dit blijkt uit het onderzoek [The Changing Newsroom](#) van het Project for Excellence in Journalism. (Zie hoofdstuk 1, p. 38 van het boek.) Via interviews en een enquête onder leidinggevenden op meer dan 250 dagbladredacties in de VS is begin 2008 een tussenbalans opgemaakt van de wedloop van redacties tussen bezuinigingen aan de ene kant en innovatie aan de andere kant. Veel hoofdredacteuren ervaren het werkelijk als een wedloop: zij moeten heel snel verzinnen hoe zij de groei van het online lezerspubliek te gelde kunnen maken, voordat zij worden ingehaald door nieuwe bezuinigingen op hun redacties.

In veel opzichten is de Amerikaanse dagbladen- en mediamarkt onvergelijkbaar met die in Nederland. Toch weerspiegelt de tussenbalans het dilemma waarvoor hoofdredacties zich in de VS én in Europa gesteld zien: zij accepteren een zeker kwaliteitsverlies van hun redacties en hun traditionele nieuwsproducten in de hoop dat zij door innovaties op internet het tij kunnen keren. Daarbij nemen ze voor lief dat de kwaliteit van online nieuwsproductie ook zelf problematische kanten heeft. Maar wat moeten zij anders?

Enkele uitkomsten van het Changing Newsroom-onderzoek:

- Het kwaliteitsverlies komt volgens de hoofdredacties vooral door het verdwijnen van kennis, ervaring en journalistiek inzicht op hun redacties. Verhalen moeten met minder tijd voor informatieverzameling en onder grotere druk worden geproduceerd door een kleinere en minder ervaren groep verslaggevers; verhalen die minder grondig gecheckt en geredigeerd worden voordat ze het net op en de krant in gaan.

Het [onderzoeksrapport](#) tekent erbij aan:

'When an experienced editor leaves, the editing process weakens – and with it a degree of a paper's collective wisdom and judgment. While such renewal has always been a natural process, it can pose dangers to an institution undergoing such accelerated change. This is especially true for an institution whose role includes that of being a knowledgeable, authoritative voice for the community.'

- Op de krap bezette eindredacties ontbreekt het vaak aan tijd en inzicht om fouten in artikelen op te sporen en om artikelen met 'nieuwsgaten' – ontbrekende aspecten – tegen te houden. Onderwerpen die de redactie veel tijd kosten, komen minder aan bod. Daarentegen boren sommige redacties met succes lezersbronnen – *crowd sourcing* – aan als grondstof voor onderzoeksjournalistieke projecten. (Zie ook hoofdstuk 9.2 over opdracht en verantwoording.)
- Dagbladredacties besteden minder tijd en ruimte aan hard nieuws: vooral buitenlands nieuws, de landspolitiek, economisch nieuws en wetenschap. Maar ook cultuur en lifestyle hebben tussen 2005 en 2008 ingeleverd. Redacties zijn afhankelijker geworden van persbureaus en van beeldmateriaal van anderen. In hun verslaggeving concentreren zij zich sterker op de eigen stad en regio. (Vrijwel alle dagbladen in de VS, ook de grote, zijn regionaal.) Door de lokale aanpak van onderwerpen als onderwijs, milieu en veiligheid wil de bredere context nog wel eens verloren gaan.
- Nieuwssites van dagbladen zijn bronnen van hoop én vrees. Dankzij de optelsom van papieren krant en online krant is hun lezersbereik groter dan ooit. Er doen zich nieuwe kansen voor om de band met de lezers te versterken. Hoofdredacties zien wel de voordelen om het publiek via de site snel van nieuws te voorzien, maar hierdoor zijn zij een deel van hun redactie kwijt aan het produceren van online berichten met weinig tot soms zelfs twijfelachtige nieuwswaarde. Dat zit veel hoofdredacteuren niet lekker.

- Desondanks overheerst bij hen optimisme. Dankzij internet gaat het beter dan een paar jaar geleden. Er is concurrentie, er is nieuw elan en er zijn volop mogelijkheden om het publiek interactief bij de krant te betrekken.

Waar komt hun optimisme vandaan, vroegen de onderzoekers zich af. Uit de interviews en de enquête blijkt immers lang niet zo'n rooskleurig beeld van de dagbladsituatie en de kwaliteit van hun journalistiek. De onderzoekers opperen twee mogelijke verklaringen:

- De dagbladcrisis dwingt redacties scherpere keuzes te maken. Tegelijkertijd wordt er op redacties hard gewerkt en flink vernieuwd. In onzekere tijden is flexibiliteit het toverwoord. (Dan maar wat minder kwaliteit, kun je uit hun reacties lezen.)
- Hoofdreducties vinden dat zij optimisme moeten uitstralen om de moraal en de strijdlust op hun redacties op peil te houden.

De pdf-versie van het onderzoeksrapport vind je [hier](#).

Twee jaar later, in 2010, later bleek de stemming onder Amerikaanse hoofdredacteuren somberder. Een peiling die het [Project for Excellence in Journalism](#) in december 2009 en januari 2010 hield onder 353 hoofdredacteuren van kranten en omroepen, kwam naar voren dat een groot deel zich zorgen maakt over het verval van klassieke journalistieke waarden en normen als feiten checken, bronnen raadplegen en wederhoor toepassen. Dat komt vooral door internet, meent de meerderheid. 'Ik ben bang dat journalistieke standaarden verloren gaan, en dat bloggen, roddelen en twitteren verward zullen worden met verslaggeving die tot stand komt met inachtneming van strikte normen', aldus een van de ondervraagde hoofdredacteuren. Hoofdredacteuren van omroepen bleken overigens somberder dan die van kranten. (Hier de [samenvatting](#) van de peiling op *De Nieuwe Reporter*.)